

Regelbunden tillsyn i Bergsnässkolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-6

Obligatorisk särskola årskurs 1-10

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Avesta kommun och besökt Bergsnässkolan den 14-15 januari 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn/>).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 2 oktober 2009.

Denna skriftliga rapport har kompletterats med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Bergsnässkolan, dels den information som samlats in under besöket. I den aktuella skolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal, elever och föräldrar. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Bergsnässkolan

Tabell 1: Antal elever på Bergsnässkolan

Bergsnässkolan	Antal elever
Förskoleklass	16
Grundskola	100
Obligatorisk särskola	27

Källa: Skolans uppgift, hösten 2008

Bergsnässkolan tillhör det centrala skolområdet i Avesta och innefattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1-6. I Bergsnässkolan finns också en samlad särskoleverksamhet för elever i grundsärskolan och träningsskolans årskurs 1-10. I skolan finns även fritidshem. Skolledningen består av rektor med en samordnare för varje arbetslag som utgör en lokal ledningsgrupp.

Tillsynen av Bergsnässkolan omfattar förskoleklass och årskurs 1-6 samt särskolan årskurs 1-10. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen och förskoleverksamheten beskrivs i separata verksamhetsrapporter.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Enligt uppgift från rektor har samtliga elever i grundskolans årskurs 5 läsåret 2007/08 nått de mål att uppnå som anges i grundskolans kursplaner i samtliga ämnen. Även på de nationella ämnesproven för årskurs 5 har samtliga elever, 16 stycken, bedömts klara proven. Sammantaget bedömer Skolinspektionen att Bergsnässkolan uppnår goda resultat vad gäller elevers kunskaper.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen/ämnesområden i förhållande till styrdokumentens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

4 (16)

1.3.3 Betyg sätts, intyg och studieomdömen utfärdas samt betygskatalog förs enligt förordningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Av 7 kap. 4 särskoleförordningen (1995:206) framgår att betyg ska sättas i grundsärskolans ämnen. Av timplanen för grundsärskolan – bilaga 1 till särskoleförordningen – framgår att grundsärskolan endast har ett ämne kallat slöjd. Av detta följer att betyg endast kan sättas i ämnet slöjd och en uppdelning i trä- och metallslöjd samt textilslöjd inte är möjlig som betyg. Skolinspektionen har tagit del av betygskatalogen för Bergsnässkolan och av den framgår att grundsärskolans elever får betyg i antingen trä- och metallslöjd eller textilslöjd. Skolinspektionen bedömer att en sådan betygssättning inte är förenlig med kraven i skolförfattningarna och att åtgärder därför behövs.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

- 1.4.2 Elevernas ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet och eleverna i den obligatoriska särskolan utvecklar sitt eget sätt att lära och tillit till sin egen förmåga.**

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

- 1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former och eleverna i den obligatoriska särskolan ges möjlighet till inflytande över hur deras utbildning utformas och till att påverka, vara delaktiga och ta ansvar.**

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

- 1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande**

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

6 (16)

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund för fortsatt skolgång.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov
Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
Av 5 kap. 3 § grundskoleförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Vid tillsynen framkommer att Bergsnässkolan inte regelmässigt ger studiehandledning på modersmålet till elever i behov av detta. Skolinspektionen bedömer att skolan i det avseendet behöver vidta åtgärder.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Av 5 kap. 1 § andra stycket i grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev eller elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25). Skolinspektionen, som tagit del av Bergsnässkolans åtgärdsprogram, konstaterar följande. Åtgärdsprogrammen bör generellt i högre grad anknyta till de nationella kunskapsmålen. Vidare bör tydligare anges vilken del av programmen som utgörs av åtgärder eftersom detta är otydligt. Sammantaget bedömer Skolinspektionen att åtgärder behövs gällande arbetet med åtgärdsprogram.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Efter den 1 januari finns bestämmelserna i två lagar dels i 14 a kap. skollagen angående kränkande behandling, dels i den nya diskrimineringslagen (2008:567) angående diskriminering. Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansvarar för tillsyn av diskrimineringslagen. Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom varje särskild verksamhet och varje år upprättas en årlig plan mot kränkande behandling. Denna plan ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och

förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska också innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder man avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Det finns inget som hindrar att verksamheten respektive skolan för samman den årliga planen mot kränkande behandling med den likabehandlingsplan, som ska upprättas enligt diskrimineringslagen, till ett dokument. Barn och elever vid den verksamhet för vilken planen gäller ska enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling medverka vid upprättandet, uppföljningen och översynen av den årliga planen mot kränkande behandling enligt skollagen. Se vidare Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7).

Skolinspektionen har tagit del av Bergsnässkolans likabehandlingsplan och gör följande bedömning. Den aktuella likabehandlingsplanen utgår inte från en aktuell kartläggning av såväl grund- som särskolans behov på området. Innehållet i planen har inte förankrats på skolan och barn och elever som finns i verksamheten har inte medverkat vid vare sig uppföljning eller översyn av planen. Vidare framgår inte att några åtgärder planerats för året.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att åtgärder behövs för att Bergsnässskolan ska uppfylla författningarnas krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

10 (16)

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering

Av 2 kap. 15 § grundskoleförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska om det behövs anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en eller båda vårdnadshavarna. Vidare följer av 2 kap. 16 § samma förordning att sådan undervisning ska anordnas i stället för undervisning i svenska men därutöver kan anordnas som språkval, elevens val, eller inom ramen för skolans val. Beslut om sådan undervisning ska fattas av rektorn.

Vid Skolinspektionens tillsynsbesök framkommer att det finns elever på skolan för vilka svenska som andraspråk borde ha anordnats men att skolan inte sört för detta.

Skolinspektionen bedömer att svenska som andraspråk behöver anordnas för berörda elever.

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Enligt Läroplan för grundskolan (Lpo 94) ska eleverna få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt. Studie- och yrkesvägledare, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och därvid särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionshinder samt vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterade insatser. Vid tillsynen framkommer att studie- och yrkesvägledning i den obligatoriska särskolans senare del inte erbjuds av en studie- och yrkesvägledare med utbildning avsedd för denna uppgift. Studie och yrkesvägledningen har på Bergsnäskolan istället blivit något som lärarna sköter. Såväl elever och lärare har den uppfattningen att det saknas ett samlat grepp för studie- och yrkesvägledning. Från lärarhåll framkommer också att de inte förmår att ge studie- och yrkesvägledning till eleverna i tillräcklig utsträckning. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att alla elever ska ges tillgång till en fullgod studie- och yrkesvägledning.

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

12 (16)

3.1.6 Barn och ungdomar tas emot i enlighet med författningarna

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.1.7 Elever som i den obligatoriska särskolan har slutfört årskurs 9 kan få fortsatt utbildning i årskurs 10.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.1.8 Elever mottagna i särskolan och som får sin undervisning i grundskolan följer särskolans kursplaner.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.2 Personalens utbildning**Bedömningspunkter****3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.**

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.3 Rektors ansvar**Bedömningspunkter****3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.**

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

14 (16)

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.3.4 Rektorn i särskolan fattar beslut om avvikelser från särskolans timplan, som krävs med hänsyn till undervisningens uppläggning i grundskolan.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Av 2 kap. 2 § skollagen framgår att det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av Lpo 94 framgår bl. a. följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. I samband tillsynsbesöket framkommer att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet vad avser den obligatoriska särskolan. Särskolans verksamhet nämns också sparsamt i skolan kvalitetsredovisning för år 2007. Det är inte tydligt för personalen i särskolan hur verksamheten följs upp eller vilket arbete som bedrivs för ökad måluppfyllelse i förhållande till nationella mål. Skolinspektionen bedömer att kvalitetsarbetet inom den obligatoriska särskolan behöver utvecklas på sådant sätt att verksamheten och resultaten regelbundet följs upp och analyseras.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Varje skola, förskola och fritidshem ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen skall verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. I kvalitetsredovisningen skall uppföljning och utvärdering av en sådan likabehandlingsplan som avses i 6 kap. lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever redovisas. Skolans, förskolans och fritidshemmets kvalitetsredovisning skall utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning. (3, 3 a och 4 §§ förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.) Statens Skolverk har tagit

fram allmänna råd för kvalitetsredovisning inom skolväsendet (SKOLFS 2006:18).

Skolinspektionen, som har tagit del av Bergsnässkolans kvalitetsredovisning för år 2007, gör följande bedömning. Vad avser själva utformningen av kvalitetsredovisningen kan noteras att den innehåller många avsnitt som är förutsättningar för verksamheten såsom personal, lokaler m.m. Skolinspektionen saknar däremot underlag som krävs för att skolan ska kunna analysera resultat som uppnått och redovisa åtgärder till följd av denna analys. Exempelvis behandlas inte centrala nationella mål som elevernas ansvar och inflytande eller normer och värden. Det saknas också en redovisning av skolans måluppfyllelse i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i samtliga ämnen i årskurs 5. Den aktuella kvalitetsredovisningen innehåller inte heller en redovisning av uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att Bergsnässkolans kvalitetsredovisning behöver utvecklas.

2009-06-02 Stockholm

Johan Hultgren
Lars Svensson